

Metsästäjien Keskusjärjestö Jägarnas Centralorganisation

22.10.2009
D:no 266-36-08

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Viite: Asiantuntijakutsu maa- ja metsätalousvaliokuntaan, sähköpostikutsu 16.10.2009

Asia: Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä ampuma-aselain muuttamiseksi (HE 106/2009 vp)

Metsästäjien Keskusjärjestö kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto asiassa, joka koskee hallituksen esitystä ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien säädösten muuttamisesta (HE 106/2009 vp).

Hallituksen esityksessä on ehdotettu ampuma-aselakiin laaja-alaisia muutoksia, joilla on vaikutuksia ampumaharrastukseen ja metsästykseseen. Esitetyt muutokset ovat pääasiassa rajoittavia nykyiseen käytäntöön nähden. Metsästäjien Keskusjärjestö ottaa lausunnossaan kantaa hallituksen esitykseen siltä osin kuin sen nähdään oleellisesti vaikuttavan metsästykseseen ja sitä tukevaan ampumaharrasteluun.

Hallituksen esityksen mukaan ampuma-aselain pistoolityypisiä ampuma-aseita eli pistooleita, pienoispistooleita, revolvereita ja pienoisrevolvereita koskevia säännöksiä uudistettaisiin siten, että luvan näihin asetyyppeihin saisi jatkossa vain 20 vuotta täyttänyt henkilö ja että mm. metsästysperusteella luvan saisi vain henkilö, joka esittää riistanhoitoyhdistyksen antaman todistuksen harrastuksestaan ja vain kertatulitoimimiseen pienoispistooliin taikka pienoisrevolveriin. Käsiaseiluvan saisi ensiksi enintään viiden vuoden määräaikaisena lupana. Tämän jälkeen luvanhaltijan tulisi esittää viiden vuoden välein todistus aktiivisesta harrastuksestaan.

Metsästäjien Keskusjärjestö ei pidä hallituksen esityksessä esitettyjä perusteluja sellaisiksi yleistettävänä, että niiden pohjalta olisi tarpeen asettaa 20 vuoden ikäraja käsiaseita koskevan hankkimisluvan edellytykseksi. Näiltä osin **Metsästäjien Keskusjärjestö esittää nykykäytännön jatkamista siten, että henkilö voisi saada ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin hankkimisluvan metsästysperusteella täysi-ikäisyyden saavutettuaan eli 18-vuotiaana, jos häntä terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella voidaan pitää sopivana pitämään hallussaan ko. ampuma-aseita.** Metsästäjien Keskusjärjestö tuo tässä yhteydessä esille myös sen, että ampuma-aselain 6 §:n 2 momentin 4-7 kohdissa tarkoitettujen ampuma-aseiden käyttö metsästyksessä rajoittuu käytännössä vain loukussa, luolassa tai avuttomassa tilassa olevan eläimen lopettamiseen. Pienpetojen pyynti on noussut merkittäväksi luonnonhoitomuodoksi ja pyyntiä harjoitetaan usein myös alueilla, joilla pitkien aseiden kanssa liikkumista voidaan pitää sopimattomana. Vastaavasti luolametsästyksessä ja pienpetoja pysäyttävällä koiralla metsästettäessä taikka liikenteessä loukkaantuneiden eläinten lopettamisessa (ns. SRVA-toiminta; metsästäjien tarjoama suurriistavirka-aputoiminta) pitkien aseiden käyttö on usein hankalaa ja siten pistoolityyppisten ampuma-aseiden käyttömahdollisuuden säilyminen tärkeää. Tähän kokonaisuuteen liittyen Metsästäjien Keskusjärjestö esittää sen, että metsästyslainsäädännön mukaista sallittua eläinten lopettamista varten olisi mahdollista saada hankkimislupa myös muihin käsiaseisiin kuin pelkästään hallituksen esityksen mukaisiin kertatulitoimimisiin pienoispistooleihin (joita ei käytännössä ole edes saatavilla) taikka pienoisrevolvereihin. Kaliiperi .22 on yleensä riittävä, mutta poliisiviranomaisen erityisen harkinnan perusteella tulisi olla mahdollisuus myöntää lupa myös suurempikaliiperisille aseille

Metsästäjien Keskusjärjestö Jägarnas Centralorganisation

eläinten lopetustarkoitukseen. Metsästäjien Keskusjärjestö toteaa myös sen, että ennen muuta luolametsästyksessä ja pysäyttävällä koiralla metsästettäessä äänenvaimentimen käyttö on tärkeää laukausmelun vähentämiseksi koiran työskennellessä lähietäisyydellä ja myös metsästäjän oman kuulon suojaamisen kannalta. Käytännössä äänenvaimennin ei sovellu käytettäväksi revolvereissa, mikä vähentää niiden käyttökelpoisuutta tämän tyyppisessä metsästyksessä. Lisäksi mahdollisuus itselataavan pienoispistoolin käyttämiseen metsästystarkoituksessa tulee olla edelleen mahdollista. Metsästäjien Keskusjärjestö pitää myös käytännön toiminnan kannalta erikoisena sitä, että henkilö, joka on sekä aktiivinen metsästäjä että ampumaharrastaja, voisi saada metsästystarkoituksessa hankkimisluvan pelkästään kertatulitoimiseen pienoispistooliin taikka pienoisrevolveriin, mutta ampumaurheilu- tai -harrastusperusteella myös muunlaisiin käsiaseisiin. Tästä syystä metsästyslainsäädännön mukaisessa tarkoituksessa tulisi soveltaa tasapuolisuuden nimissä samaa periaatetta kuin ampumaurheilu- tai -harrastusperusteella.

Metsästäjien Keskusjärjestö pitää kyseenalaisena sitä, että käsiaseen hankkimis- ja hallussapitoluvan saaminen metsästystarkoituksessa edellyttäisi jatkossa aktiivisen loukku- tai luolametsästyksen harjoittamisen osoittamista riistanhoitoyhdistykselle, koska esitys lisää selvästi lupaprosessin byrokrattisuutta. Harrastuksen aktiivisuus tulisi hallituksen esityksen mukaan osoittaa riistanhoitoyhdistykselle tehtävällä selvityksellä ja riistanhoitoyhdistyksen tulisi antaa asiasta todistus luvan hakemista taikka myöhemmin viiden vuoden välein harrastuksen jatkumisen osoittamista varten. Metsästäjien Keskusjärjestön käsityksen mukaan näistä todistusten antamisista tulisi koitumaan varsinkin jäsenmäärältään isoissa riistanhoitoyhdistyksissä huomattavia lisäkustannuksia ja -velvoitteita jo muutoinkin rajallisten talous- ja henkilöresurssien rajoissa. **Metsästäjien Keskusjärjestö pitääkin tarkoituksenmukaisempana järjestelyä, jossa luvanhakija toimittaisi selvityksensä suoraan poliisiviranomaiselle. Lisäksi Metsästäjien Keskusjärjestö esittää, että esitetystä viiden vuoden välein toimitettavasta ”todistusbyrokratiasta” luovuttaisiin kokonaan ja että jatko-harrastuksen osoittamiseen esimerkiksi ensimmäistä määräaikaiseksi annettua hallussapitolupaa uudistettaessa toistaiseksi voimassa olevaksi riittäisi tarvittaessa erityisestä syystä hakijalta pyydettyä selvitys.**

Hallituksen esityksessä on kuvattu aktiivisen metsästysharrastamisen kriteereitä käsiaseen käyttötarpeeseen liittyen ja lisäksi on tarkoitus antaa erikseen valtioneuvoston asetuksella tarkempia säännöksiä siitä, minkälaista harrastusta on pidettävä aktiivisena kertamäärillä mitattuna. Metsästäjien Keskusjärjestö pitää esitettyjä aktiivisen harrastamisen kriteereitä oikeansuuntaisina, mutta kriteereillä saattaa olla jopa pienpetopyyntiä vähentävä vaikutus, jos hakija ei koe pienpetopyyntiään riittävän aktiiviseksi ja tämän seurauksena myös jättää luvan hakematta ja pienpetopyynnin aloittamatta taikka jopa lopettaa jo harjoitetun pienpetopyynnin. Lisäksi Metsästäjien Keskusjärjestö on valmis antamaan asiantuntemuksensa sisäasiainministeriön käyttöön jo siinä vaiheessa, kun valtioneuvoston asetusta tältä osin aletaan valmistelemaan. Metsästäjien Keskusjärjestö korostaa myös selkeän ohjeistuksen tarvetta ja merkitystä, jotta käytännöt olisivat mahdollisimman yhtenäisiä läpi Suomen siinä vaiheessa, jos riistanhoitoyhdistykset, joita on 298 kpl, velvoitetaan lain nojalla käsittelemään edellä tarkoitettujen todistusten antamista.

Metsästäjien Keskusjärjestö saattaa maa- ja metsätalousvaliokunnan tietoon, että hyvin suuri osa metsästäjistä on myös aktiivisia ampumaharrastajia ja että hallituksen esityksessä ehdotettu aktiivisen ampumaharrastuksen vaatimus kahden vuoden jaksosta käsiaseiden osalta on kohtuuttoman pitkä hallussapitolupaa haettaessa. Lisäksi tässä yhteydessä on otettava huomioon se, että etenkin Pohjois-Suomessa etäisyydet ovat pitkiä ja mm. pääkaupunkiseudulla ampumaharrastuspaikkojen puute on kynnyksikysymys, joka asettaa ampumaharrastajat kohtuuttomien vaatimusten eteen. **Met-**

Metsästäjien Keskusjärjestö Jägarnas Centralorganisation

sästäjien Keskusjärjestö esittää ko. kahden vuoden jaksoa lyhennettäväksi enintään kuuden kuukauden pituiseksi ja lisäksi olisi tarkoituksenmukaista, että aktiivisen ampumaharrastuksen osoittamiseen luettaisiin myös ilma-aseilla toteutettua harjoittelua mm. edellä mainittujen pitkien etäisyyksien ja ampumaharrastuspaikkojen vähäisyyden vuoksi. Myös esitetystä yhdistyksen pakkojäsenyydestä tulisi luopua, sillä yhdistykset voivat ja niiden tulee voida valita jäsenenä vapaasti. Vaatimus voi johtaa myös ns. ”paperiseurojen” perustamiseen.

Hallituksen esityksen mukaan luvanhakijan ja -haltijan henkilökohtaisen sopivuuden valvontaa tehostettaisiin. Käytännössä tämä toteutettaisiin siten, että lupaviranomainen saisi puolustusvoimilta luvanhaltijasta palveluksen suorittamista ja palveluskelpoisuuden arviointia koskevia tietoja. Lisäksi asevelvollisen luvanhakijan olisi lupaa hakiessa esitettävä selvitys suoritetusta palveluksesta taikka sen lykkäyksen tai keskeytyksen syystä. Lisäksi luvanhakija veloitettaisiin suorittamaan hänen henkilökohtaista sopivuuttaan mittaavan soveltuvuustestin. Lisäksi lupaviranomaisella olisi oikeus saada luvanhakijasta ja -haltijasta terveystietoja hänen suostumuksellaan. Suostumuksen antamatta jättäminen olisi peruste olla antamatta lupaa tai peruste peruuttaa voimassa oleva lupa. Metsästäjien Keskusjärjestö pitää kyseisiä ehdotuksia aseturvallisuutta lisäävinä, sillä ko. menettelyillä on parhaimmillaan mahdollisuus karsia asean hallussapitoon ja käyttöön soveltumattomat henkilöt toiminnan ulkopuolelle, mikä osaltaan lisää luottamusta asianmukaisesti asetta käyttäviin henkilöihin. Toisaalta ehdotukset tulevat lisäämään huomattavasti lupabyrokratiaa ja kustannuksia kaikille asianosaisille.

Hallituksen esityksessä esitetään terveydenhuollon ammattihenkilölle oikeutta tehdä poliisille ilmoitus henkilöstä, joka ei olisi sopiva aseluvan haltijaksi. Metsästäjien Keskusjärjestö esittää, että oikeus määriteltäisiin yksiselitteisesti esimerkiksi lääkäri -ammattinimikkeen omaavien henkilöiden tehtäväksi, eikä kaikkien terveydenhuollon ammattihenkilöiden tehtäväksi.

Hallituksen esityksessä ampuma-aseen hankkimisluvan saamisen yleiseksi alaikärajaksi esitetään 18 vuotta. Tämä olisi selkeä tiukennus nykykäytäntöön verrattuna. Toisaalta hallituksen esityksen mukaan 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttänyt henkilö voisi saada huoltajien suostumuksella rinnakkaisluvan haulikkoon, kivääriin, pienoiskivääriin tai yhdistelmäaseeseen. Metsästäjien Keskusjärjestö katsoo, että tämä rinnakkaislupakäytäntö esitetyssä muodossaan on yksi vaihtoehtoinen keino asian hoitamiseksi siten, että 15–18 -vuotiaan mahdollisuudet ampuma-aseen itsenäiseen käyttöön metsästyksessä mahdollistetaan, sillä metsästäjätkinto suoritetaan ja metsästyksessä aloitetaan tyypillisesti noin 15 -vuotiaana. Näiltä osin Metsästäjien Keskusjärjestö pitää tärkeänä 43 §:n hyväksyttäviin käyttötarkoituksiin ehdotettua uutta kohtaa, jossa esitetään, että hankkimislupa voitaisiin antaa 15 vuotta vaan ei 18 vuotta täyttäneen, huollettavana olevan henkilön hallussapidettäväksi tarkoitetun haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin tai yhdistelmäaseen säilyttämistä ja kuljettamista varten. Tämä toimisi myös tärkeänä lisävarmistuksena sille, että 15–18 -vuotiailla säilyisi mahdollisuus ampuma-aseen itsenäiseen käyttöön metsästyksessä rinnakkaisluvan nojalla silloinkin, kun huoltajat eivät olisi metsästäjiä. **Tässä yhteydessä Metsästäjien Keskusjärjestö saattaa maa- ja metsätalousvaliokunnan tietoon sen, että Metsästäjien Keskusjärjestö ei pidä perusteltuna ampuma-asedirektiivisiä tiukempaa säätelvää, sillä direktiivissä edellytetään kiellettävän ainoastaan ampuma-aseen itsenäinen ostaminen alle 18-vuotiaalta. Tätä ei ole tuotu erikseen esille hallituksen esityksessä. Metsästäjien Keskusjärjestö esittää kiellettäväksi alle 18-vuotiailta vain aseiden ostamisen direktiivin edellyttämällä tavalla.** Siten voidaan muutoin jatkaa nykyistä hankkimislupamenettelyä, jossa holhooja/huoltaja voi ostaa aseensa nuorelle nykyistä hankkimislupamenettelyä noudattaen. Samoin metsästyksessä voitaisiin lahjoittaa nuorelle suoraan toistaiseksi voimassa oleval-

Metsästäjien Keskusjärjestö Jägarnas Centralorganisation

le hallussapitoluvalle holhoojan/huoltajan suostumuksella. Näin toimien välttyttäisiin kaksin- ja jopa kolminkertaiselta lupabyrokratialta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan ampuma-aseen osien luvanvaraisuutta laajennettavaksi siten, että aseiden rungot ja äänenvaimentimet tulisivat luvanvaraisiksi. Toisaalta luvanvaraista ei olisi äänenvaimentimen hankkiminen, hallussapito ja luovuttaminen, jos henkilöllä olisi ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttava lupa. Metsästäjien Keskusjärjestö pitää tätä ehdotusta äänenvaimentimista tarkoituksenmukaisena ja joustavana menettelynä metsästäjien kannalta. Toisaalta ehdotus saattaa ilma-aseharrastajien äänenvaimentimet lupamenettelyn piiriin, mikä ei liene ollut tarkoituksena.

Hallituksen esityksessä esitetään mm. yhdistyksille ja julkisoikeudellisille yhdistyksille uusia lakisääteisiä tehtäviä. Hallituksen esityksessä ei ole kuitenkaan selvitetty taikka arvioitu esityksistä aiheutuvia kustannusvaikutuksia – ei edellä mainittujen tahojen taikka myöskään lupien hakijoiden osalta. Hallituksen esitykseen liittyy myös omaisuuden suojaan liittyviä merkittäviä näkökohtia, joita ehdotuksissa ei ole tarkemmin kuvattu ja analysoitu. Myöskään lain nojalla annettavista asetuksista ei ole ollut vielä luonnoksia esillä, mikä tosiasiallisesti hankaloittaa suuresti lakiesityksen vaikutusten ja lain soveltamiseen liittyvien näkökohtien arviointia.

Metsästäjien Keskusjärjestö saattaa lisäksi maa- ja metsätalousvaliokunnan tietoon sen, että metsästäjien ja ammunneharrastajien asiantuntemusta ja tehtyjä esityksiä ja lausuntoja ei ole otettu huomioon hallituksen esitystä valmisteltaessa siten, että niillä olisi ollut minkäänlaista näkyvää vaikutusta lausuntokierroksella olleen version sanamuotoihin jatkovalmistelussa hallituksen esitykseksi.

Metsästäjien Keskusjärjestö katsoo edellä olevan perusteella, että hallituksen esitykseen perusteluihin liittyy paljon avoimia ja osin epäselviäkin kohtia, joita tulisi tarkentaa huomattavasti eduskuntakäsittelyn aikana.